

Landkaartje en kleine ijsvogelvlinder

Tekst: Jaap Bouwman & Dick Groenendijk

Al is het nog vroeg in het jaar voor de meeste vlinders, toch besteden we ook in deze 'Vlinders' weer aandacht aan een tweetal soorten die regelmatig problemen opleveren bij de determinatie. Deze keer bespreken we de verschillen tussen het landkaartje (zomervorm) en de kleine ijsvogelvlinder. Hoewel de verschillen redelijk groot zijn voor iemand met een getraind oog, worden deze twee soorten toch vaak door elkaar gehaald.

Vooraf in augustus krijgen we bij

De Vlinderstichting regelmatig waarnemingen binnen uit tuinen, waaruit blijkt dat het landkaartje kan worden verward met de veel zeldzamere kleine ijsvogelvlinder.

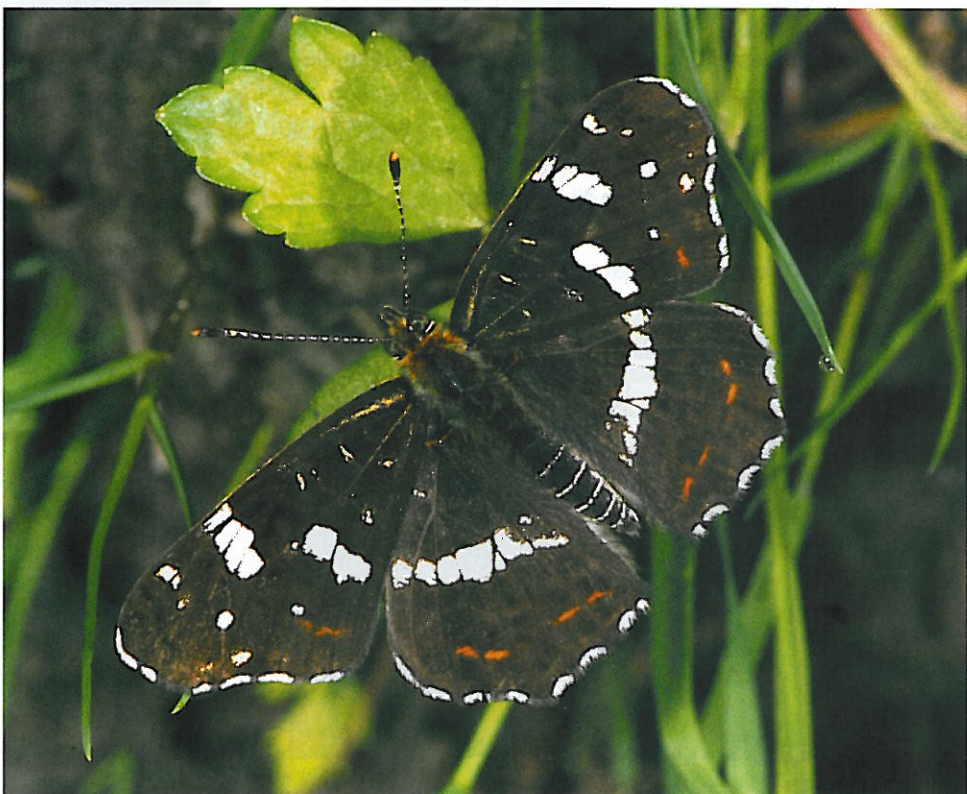

Ad Baas

Landkaartje Het landkaartje is een vrij algemene soort in Nederland met een ruime verspreiding. De soort komt met name voor langs bermen, bosranden en ruige vegetaties met grote brandnetel. Het landkaartje is een bijzondere vlinder in Nederland omdat de soort twee (soms drie) generaties in Nederland heeft die uiterlijk sterk van elkaar verschillen. Vlinders van de eerste generatie zijn oranje van kleur met zwarte vlekken en worden vooral in april en mei waargenomen. De tweede generatie vliegt met name in juli en augustus. Juist de vlinders van die generatie lijken door hun zwart-witte tekening enigszins op de kleine ijsvogelvlinder.

Kleine ijsvogelvlinder De kleine ijsvogelvlinder is een schaarse soort in Nederland met een beperkte verspreiding. De hoofdverspreiding van de soort is gelegen in het (zuid)oo-

De kleine ijsvogelvlinder (boven) heeft grotere witte vlekken dan de zomervorm van het landkaartje (onder) en mist de oranje vlekjes.

Ad Baas

The Map Butterfly and the White Admiral

Butterflies of the summer form of the Map Butterfly (Araschnia levana) are often mistaken for the much rarer White Admiral (Limenitis camilla) in the Netherlands. In this article, the habitat and distribution of the two species are discussed, and their distinctive characteristics are listed. This list, together with the information on differences in habitat and distribution, should help observers distinguish between them.

ten van het land. De soort is met name nog aan te treffen in vochtige bossen in het oosten van Overijssel, de Achterhoek en in Noord-Brabant. De kleine ijsvogelvinder is een kenmerkende soort van overgangen van bos, zoals struvelen en structuurrijke bosranden waar de waardplant, wilde kamperfoelie, groeit.

De verschillen De kleine ijsvogelvinder en de zomervorm van het landkaartje lijken oppervlakkig vrij veel op elkaar. Toch is er een aantal duidelijke verschillen. Daarnaast komt de kleine ijsvogelvinder in een specifieke biotoop voor en heeft deze een beperkte vliegtijd.

De kleine ijsvogelvinder verschilt op een aantal uiterlijke kenmerken van het landkaartje:

- De kleine ijsvogelvinder is groter dan het landkaartje;
- De witte vlekken op de bovenkant van de vleugels van

de kleine ijsvogelvinder zijn duidelijk groter dan die van het landkaartje;

- De kleine ijsvogelvinder heeft nooit oranje vlekjes op de bovenkant van de vleugels; deze zijn wel aanwezig bij het landkaartje;
- De onderkant van de vleugels van de kleine ijsvogelvinder vertoont niet het kenmerkende landkaart-patroon van het landkaartje, maar een witte band op een oranjebruine ondergrond.

Naast de uiterlijke verschillen zijn er nog andere verschillen die kunnen bijdragen aan een juiste determinatie. De kleine ijsvogelvinder heeft slechts een beperkte verspreiding in Nederland en vertoont weinig zwerfgedrag. Met name waarnemingen uit het westen en het noorden van het land vragen daarom speciale aandacht. Ook wordt de soort zelden buiten geschikte biotopen waargenomen. Dus ook bij waarnemingen buiten structuurrijke bossen en bosranden met wilde kamperfoelie is extra waakzaamheid op zijn plaats. Hoewel de vliegtijd deels overlapt, zijn waarnemingen van de kleine ijsvogelvinder in augustus zeldzaam. ■

Samen met Stichting Veldwerk Nederland

Tekst: Vivian Siebering

Werken aan een leefbare omgeving

Vlinders en libellen beschermen, dat kun je niet alleen. De Vlinderstichting werkt dan ook al jaren samen met diverse organisaties. Een van die organisaties is Veldwerk Nederland. Een interview met Wim Meijberg, werkzaam als projectmanager op het Veldstudiecentrum in Orvelte.

Wat houdt je werk in?

"Ik ben projectmanager en dat wil zeggen dat ik me bezig houd met het binnenhalen en uitvoeren van projecten."

Wat doet Stichting Veldwerk Nederland?

"Stichting Veldwerk wil mensen bewust maken van hun omgeving en dat gaat dan zowel om natuur als cultuur. Essentieel daarbij is dat ze zelf ontdekkingen en waarnemingen doen. We doen allerlei projecten en beschikken daarnaast over veldstudiecentra in Orvelte, Apeldoorn en

Veere. Dat zijn groepsaccommodaties waar schoolklassen komen voor een week of enkele dagen veldwerk, maar ze worden ook door anderen gebruikt."

Kun je een voorbeeld noemen van een project waarin cultuur een rol speelt?

"Voor het Jaar van de Boerderij hebben wij bijvoorbeeld een coördinator geleverd voor de provincie Drenthe. En het project 'Dahlia's en duizendschoon', typische planten van traditionele erven, was op het inrichten van een traditioneel boerenerv gericht: hoe je dat nu juist wel en niet moet doen. Ook hebben we samen met studenten van PABO, de opleiding voor leraren in het basisonderwijs, lesmateriaal ontwikkeld voor enkele boerderijen van Landshapsbeheer Drenthe. Naar mijn mening is cultuur een belangrijk aspect om met name jongeren mee in aanraking te laten komen."